

JUSTIITSMINISTEERIUM

Priit Toobal
priit.toobal@pohja-sakala.ee

Teie 14.03.2024
Meie 02.04.2024 nr 20-1/3015

Vastus pöördumisele kohaliku omavalitsuse valitseva mõju all oleva üksuse kohta

Lugupeetud härra Toobal

Pöördusite Justiitsministeeriumi poole, paludes Justiitsministeeriumi seisukohta selle kohta, kas [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 48 tähenduses on mõisted „valitseva mõju all olev mittetulundusühendus“ ja „kohaliku omavalitsuse sõltuv üksus“ samasisulised või mitte. Põhja-Sakala Vallavolikogu revisjonikomisjoni esimeheks valiti volikogu liige, kes on mittetulundusühingu Spordiklubi Võhma (registrikood 80262837) juhatuse liige. Pöördumisest nähtuvalt peate võimalikuks, et nimetatud mittetulundusühing on Põhja-Sakala Vallavalitsuse valitseva mõju all. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium andis Teile 14.03.2024 e-kirjas teada, et nimetatud mittetulundusühing ei ole Põhja-Sakala vallast sõltuv üksus.

[Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse](#) (KOFs) § 2 punkt 9 sätestab, et sõltuv üksus on raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

KOKS § 48 lõikest 2 tulenevalt ei või revisjonikomisjoni liige täita sama valla valitseva mõju all oleva mittetulundusühingu juhatuse liikme ülesandeid. KOKS § 48 lõike 2³ kohaselt loetakse volikogu liige revisjonikomisjoni liikme kohalt tagasiastunuks, kui ta ei esita kümne tööpäeva jooksul KOKS § 48 lõikes 2² nimetatud asjaolu tekkimisest arvates teisele lepingupoolale avaldust valla valitseva mõju all oleva mittetulundusühingu juhatusest kohalt tagasiastumiseks. KOKS ega selle [seletuskiri](#) ei täpsusta sõnaselgelt, mida peetakse KOKS § 48 tähenduses silmas „valitseva mõju all olemisega“ või millisest seadusest mõiste sisustamisel lähtuda tuleks.

Justiitsministeeriumi hinnangul on KOFs § 2 punktis 9 sätestatud mõiste „sõltuv üksus“ laiem kui mõiste „valitseva mõju all olev üksus“ KOKS § 48 tähenduses. Justiitsministeeriumi hinnangul saab üksust pidada sõltuvaks üksuseks juhul, kui on täidetud kaks eeldust: [esiteks](#) peab tegemist olema valitseva mõju all oleva üksusega ning [teiseks](#) peab üksus olema saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest. Seega ei ole (KOKS) § 48 tähenduses mõisted „valitseva mõju all olev mittetulundusühendus“ ja „kohaliku omavalitsuse sõltuv üksus“ samasisulised. Seega on võimalik, et tegemist on valitseva mõju all oleva üksusega isegi juhul, kui tegemist ei ole sõltuva üksusega KOFs § 2 punkti 9 tähenduses.

[Konkurentsiseaduse](#) § 2 lõike 4 kohaselt on valitsev mõju võimalus teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses: 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest. [Raamatupidamise seaduse](#) § 27 tähenduses võib valitsev mõju muu hulgas tuleneda järgmistest

asjaoludest: 1) suurem kui 50%-line osalus konsolideeritava üksuse hääleõiguses; 2) seadusest või lepingust tulenev otsene või kaudne õigus asutajaõigusi teostades või üldkoosoleku otsusega nimetada või tagasi kutsuda enamikku tegevjuhtkonnast või kõrgema juhtorgani liikmetest.

Mittetulundusühingu Spordiklubi Võhma 2022. aasta majandusaasta aruande kohaselt oli mittetulundusühingul 31.12.2022 seisuga 33 füüsilisest isikust liiget. See, et mittetulundusühing on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt või muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult üle poole tuludest või on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest, on üksuse sõltuvaks üksuseks pidamise eelduseks, aga ei tingi valitsevat mõju ei konkurentsiseaduse ega raamatupidamise seaduse tähenduses. Eelnevat arvestades tundub pigem ebatõenäoline, et mittetulundusühing oleks Põhja-Sakala valla valitseva mõju all (sõltumata sellest, millise seaduse alusel seda mõistet sisustada).

Kuna KOKS § 48 lõike 2³ kohaselt loetakse volikogu liige revisjonikomisjoni liikme kohalt tagasiastunuks, kui ta ei esita kümne tööpäeva jooksul KOKS § 48 lõikes 2² nimetatud asjaolu tekkimisest arvates teisele lepingupoolele avaldust valla valitseva mõju all oleva mittetulundusühingu juhatusest kohalt tagasiastumiseks, ehk seadus näeb ette vastuolu automaatse kõrvaldamise, ei saa KOKS § 48 lõikes 2² nimetatud asjaolu tingida volikogu liikme revisjonikomisjoni esimeheks valimise otsuse õigusvastasust. Seega ei ole alust otsuse suhtes järelevalvemenetluse algatamiseks. Küll aga võib viidatud asjaolu esinemine tekitada vajaduse valida volikogu revisjonikomisjonile uus esimees (ning KOKS § 48 lõikest 2 ja § 47 lõikest 1⁶ tulenevalt ka aseesimees).

Avaldame lootust, et meie selgitused on informatiivsed ning abiks edasiste tegevuste planeerimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Glen Roosaar
Nõunik

Lisaadressaadid:
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Glen Roosaar 53293222
Glen.Roosaar@just.ee